

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף יב

הגמרא מביאה ברייתא שרשב"ג סובר שלא נחלקו ב"ש וב"ה (במשנה יא'): על מבוי שפתחו רחב פחות מד' אמות שאינו צריך שום תיקון. הגמרא מקשה שבמשנה לא הובאה דעתו של רשב"ג (אלא של ר' ישמעאל ושל ר"ע – בדעת ב"ש וב"ה)? הגמרא מתרצת שדעת רשב"ג היא כדעת רבי ישמעאל שבמשנה שמבוי פחות מד' אמות צריך לחי או קורה.

במשנה (לעיל יא'): הובאה דעת ר' אליעזר שמבוי צריך ב' לחיין לשני צידיו. רב סובר שחכמים מודים לר' אליעזר בחצר שצריכה ב' לחיין. רב נחמן סובר שגם בחצר ישנה מחלוקת והלכה כר' אליעזר בחצר. מחלוקת זו של רב ור"נ תלויה במחלוקת תנאים המובאת בבריתא ת"ק סובר חצר ניתרת בפס אחד (ובלומר שעדיין ישנה מחלוקת על ר' אליעזר בזה) ורבי סובר בשני פסים (ובלומר שחכמים מודים).

אמר רבי יוחנן שחצר צריכה שני פסין בפתחה (דהיינו שני לחיים אחד מכל צד). הגמרא מקשה שרבי יוחנן אמר שפסי חצר צריכים להיות ברוחב ארבעה טפחים, ודבר זה מוקשה מכיון שבמקרה של חצר גדולה שנפרצה לקטנה שהגדולה מותרת בטלטול, מובא בברייתא שמדובר שהגדולה רחבה מן הקטנה באמה אחת (= 6 טפחים), נמצא שמכל צד נשאר בכותל החצר הגדולה רק שלושה טפחים?

רבי זירא מעמיד את דברי רבי יוחנן שחצר צריכה שני פסין – אם מניח שני פסין מספיק רוחב משהו לכל פס, ואת דברי רבי יוחנן שפסי חצר בארבעה – כשמניח פס אחד בצד אחד. ולפ"ז דברי הברייתא שחצר גדולה רחבה מהקטנה באמה אחת, הולכים אליבא שיטת רבי הנ"ל שחצר צריכה שני פסין, וכרבי יוסי המצריך שהלחי יהא רחב שלושה טפחים.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

לשון ים הנכנס לחצר: חצר הסמוכה לים (הנידון בכרמלית) שפרצו המים את הדופן ונכנסו לתוכה. רב יהודה התיר לטלטל בחצר ע"י הנחת פס אחד בדופן הפרוצה. אף שהיה תלמידו של שמואל הסובר שחצר ניתרת בשני פסין (או ברוב דופן קיימת של הצד הפרוץ), כיון שרבנן הקילו במים בכדי להתיר את השימוש בהם.

מחיצה תלויה: כגון בחורבה שנפל החלק התחתון של הכותל ונשארה מחיצה גבוהה ג' טפחים מהקרקע – אין אנו אומרים שהמחיצה יורדת על למטה ואסור לטלטל בחורבה. אמנם במים התירו חכמים, וכגון במרפסת של בית הצמוד לים או לנהר, שיש בה חור ועשו מסביבו ארבע מחיצות ברוחב של ארבע טפחים ובגובה של עשרה טפחים – מותר לשאוב מים דרך החור לרה"י דאנו רואים את המחיצות כיורדות עד למים, וזוהי קולא שהקילו חכמים במים.

בשם שמואל נאמרו שתי שמועות סותרות: א. חצר ניתרת בפס אחת. ב. חצר ניתרת בשני פסין או ברוב דופן. הגמרא מיישבת שהכוונה או פס אחד רחב ד' או שני פסין של משהו. אלא שא"כ עולה השאלה מדוע הצריך שמואל רוב דופן אם מספיק פס ארבעה? גם אם נעמיד בדופן שבעה שארבעה היו רוב דופן, עדיין מספיק שלוש ומשהו כיון שפתח פחות מארבעה לא צריך שום תיקון?

לשון ים הנכנסת לחצר: אם פירצת החצר יותר מעשר אמות צריך לבנות מחיצה גבוהה עשרה טפחים להמעיט את הפירצה, אבל עשר אמות אין צריך. ואם נשארו 'גידודי' (=שיירי מחיצה) מהכותל שנפרץ בגובה עשרה טפחים מתחת לפני המים מותר לטלטל בחצר גם כשהפירצה רחבה מעשר אמות. אבל אסור לשאוב מים מתוכה, כיון שהים מכסה את המחיצות הנמוכות, אי אפשר לטלטל מהים שהוא רשות כרמלית לחצר שהיא רה"י.

מבוי שאינו ראוי לשיתוף: מבוי המפולש שאי אפשר לעשות בו 'שיתופי' מבואות' כיון שיש לו רק שתי מחיצות.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

רב יהודה סובר שלחי מועיל כמחיצה, אבל קורה היא רק משום היכר. ולכן אם עשה לחי במבוי המפולש הזורק לתוכו מרה"ר חייב, כי יש לו שלוש מחיצות ודינו כרה"ר. אבל אם עשה רק קורה הזורק לתוכו פטור.

רבא סובר שגם לחי הוא רק משום היכר, ואינו מועיל כמחיצה.

מי שיש לו שני בתים בשני צידי רה"ר: רבי יהודה סובר שמדאורייתא מספיק שני מחיצות לרה"ר, ונמצא שהקירות של שני הבתים משני הצדדים הם כמחיצות. אלא שבשביל היכר צריך לעשות לחי בקצוות אחד הבתים מכאן ומכאן, או קורה בין שני הבתים מכאן ומכאן. רבנן חולקים עליו וסוברים שמדאורייתא צריך שלוש מחיצות. (ובנוסף הם מקשים לרבי יהודה לשיטתו שאין מערבין רה"ר בצורה כזו כיון שהילוך האנשים מבטל את המחיצות).

מבוי שאורכו כרוחבו: מבוי שצורתו מרובעת דינו כחצר שאינה ניתרת בלחי אלא בפס ארבעה. הגמרא מבארת שגם חצר עגולה צריכה פס ארבעה, כי העיקרון הוא שרק מבוי נותר בלחי, ומה שאינו מבוי צריך פס ארבעה. גדר מבוי: אורכו (מכיוון הכניסה לתוכו) יתר על רוחבו (אפילו במשהו). ושתי חצרות פתוחות לו שבכל חצר שני בתים.